

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
023/26	Flerkulturelt råd	17.08.2026
033/26	Ungdomsrådet	20.08.2026
053/26	Hovedutvalg for kultur, oppvekst og aktivitet	25.08.2026

Integreringsplan for Moss

Hovedutvalg for kultur, oppvekst og aktivitet- 053/26:

Vedtak:

Forslag til integreringsplan for Moss med fremlagte forslag og uttalelse fra Flerkulturelt råd sendes ut på høring med høringsfrist 1. november 2026.

Ungdomsrådet- 033/26:

Vedtak:

Uttalelse fra ungdomsrådet:

Saken tas til orientering.

Flerkulturelt råd- 023/26:

Vedtak:

Uttalelse fra flerkulturelt råd:

- Saken tas til orientering.

Det er viktig med tidlig og systematisk innsats for barns språkutvikling. Kommunen må samtidig sikre at kartleggingen gir et riktig og helhetlig bilde av barnets behov.

TRAS kan brukes som ett av flere pedagogiske observasjonsverktøy, men bør ikke stå alene i vurderingen av flerspråklige barn. Dette støttes av vurderinger og faglige råd fra Kunnskapsdepartementets ekspertutvalg, Utdanningsdirektoratet og FHI. Vurderingen må også ta hensyn til barnets morsmål, samlede språkkompetanse, botid og erfaring med norsk. Målet skal være å oppdage behov tidlig, gi barnet riktig støtte og sikre et godt samarbeid med foreldrene.

Henvisningen til «rett til språkopplæring» bør også presiseres. Avsnittet i kunnskapsgrunnlaget gjelder elevers rettigheter etter opplæringsloven og gir ikke i seg selv et rettslig grunnlag for forsterkede norskopplæringstiltak ved fireårskontrollen. For barn i barnehagen gjelder rammeplanens krav om språkstimulering. Barn som har et særlig behov, kan etter en individuell vurdering også ha rett til spesialpedagogisk hjelp. Dette bør komme tydeligere fram i planen.

Det anbefales at disse presiseringene tas inn i integreringsplanen.

Bevisst og ubevisst diskriminering bør komme tydeligere fram under «Slik gjør vi det». Diskriminering kan begrense menneskers muligheter til utdanning, praksis og arbeid. Kommunen bør derfor arbeide systematisk for å sikre like muligheter og et inkluderende arbeidsliv.

Forslag til nytt punkt under «Slik gjør vi det»:

«Kommunen forebygger og bekjemper bevisst og ubevisst diskriminering gjennom styrket flerkulturell kompetanse, objektive rekrutteringsprosesser, gode varslingsrutiner og samarbeid med utdanningsinstitusjoner, arbeidslivet og frivilligheten.»

- Flerkulturelt råd synes høringsfristen er for kort og ber om at høringsfristen utvides til minst 1. november slik at flest mulig interessenter får mulighet til å komme med sine innspill og synspunkter.
- Sosial integrering skapes i samspill mellom den enkelte, kommunen og lokalsamfunnet. Kommunen skal legge til rette for at alle innbyggere har reelle muligheter til å delta i arbeidsliv, utdanning, frivillighet, kultur, organisasjonsliv og lokaldemokrati, og arbeide aktivt mot diskriminering og andre barrierer for deltakelse. Samtidig er den enkeltes engasjement og deltakelse viktig for å bygge fellesskap, nettverk og tilhørighet. Innbyggere som er nye i Moss skal få gode muligheter til å bli kjent med lokalsamfunnet, sine rettigheter og plikter og sentrale demokratiske verdier. Samtidig skal deres erfaringer, kompetanse og kulturelle bakgrunn anerkjennes som ressurser for lokalsamfunnet. Integrering skal bygge på gjensidig respekt, likestilling og muligheten til å delta og bidra uten å måtte gi avkall på egen identitet.

Innbyggere med innvandrerbakgrunn i Moss kan fremme sin sosiale integrering, som ved å delta aktivt i lokalsamfunnet gjennom frivillig arbeid og dugnader. Begge alternativene gir dem støttenettverk, kunnskap om kulturelle normer og verdier i sitt nye miljø, bidrar til å redusere diskriminering og marginalisering, og legger til rette for sameksistens og personlig autonomi. En annen fordel er at innbyggerne kan utvikle en følelse av tilhørighet i lokalsamfunnet sitt, bygge tillit til naboene sine, leve i harmoni og bidra til lokalsamfunnets velvære ved å samarbeide, til tross for eventuelle forskjeller som måtte eksistere.

Det er også viktig at integreringsplanen for innbyggere med innvandrerbakgrunn tar hensyn til hver enkelt persons personlige styrker og ressurser. Gjennom eget initiativ kan innbyggere med innvandrerbakgrunn fremme sosial samhörighet, ved å bli med i frivilligrupper, engasjere seg i nabolagets behov og utfordringer, delta i dialogrom og samfunnskonsultasjoner slik at lokalsamfunnet kan integrere sine erfaringer og behov i utformingen av offentlig politikk og sosiale velferdstjenester, fremme kulturell utveksling, være åpen for å lære om lokale normer og bidra så mye som mulig for å berike miljøet der de bor uten å miste sin egen kulturelle identitet.

Kommunedirektørens forslag til vedtak/innstilling:

Forslag til integreringsplan for Moss legges på høring med høringsfrist 1.oktober 2026.

Bakgrunn for saken:

Kommunedirektøren viser til vedtak i økonomisk handlingsplan 2023, senere justert i vedtak om planstrategi 2024-2028:

Det utarbeides en integreringsplan i løpet av 2024, (senere justert til 2026), som skal vise hvordan vi kan styrke integreringen i Moss. Denne planen skal bl.a. inneholde:

- *Utvidet språkkontroll ved fireårskontrollen, med tilbud om forsterkede tiltak for å lære norsk, og varslingsrutiner hvis foreldrene ikke bidrar.*
- *Intensivering av kampen mot negativ sosial kontroll gjennom økt kompetanse og tiltak.*
- *Obligatorisk oppmøte på helsestasjon, med plikt til oppfølging ved uteblivelse.*
- *Meldeplikt overfor barn som mistenkes etterlatt i utlandet mot sin vilje.*
- *Utarbeide et integreringsbarometer som viser styrker og svakheter med dagens integrering.*
- *Bruke idrett og kultur som integreringsarena*

14.10-2025 behandlet hovedutvalg for kultur, oppvekst og aktivitet sak om formål, tema og medvirkningsprosess (032/25). Følgende presiseringer ble vedtatt:

· **Prinsipper for integrering:** *Ansvar for å bli integrert ligger hos den enkelte innvandrere. Samtidig er det viktig at samfunnet stiller opp med nødvendige virkemiddel og tiltak slik at den enkelte kan klare å bli integrert, dette skal være førende for kommunen sitt integreringsarbeid. Arbeidet skal forankres i felles verdier som demokrati, ytringsfrihet, religionsfrihet, likestilling og respekt for rettsstaten.*

· **Arbeid og utdanning:** *Integreringsplanen skal legge til rette for at innvandrere som er arbeidsføre får mulighet til utdanning og deltakelse i arbeidslivet, og det skal stilles tydelige forventninger om selvforsyning og tilstrekkelige norskkunnskaper. Målet er at arbeidsføre innvandrere skal kunne leve av egen inntekt og delta aktivt i lokalsamfunnet.*

· **Integreringsbarometer:** *Integreringsbarometeret skal belyse styrker og utfordringer med dagens integrering, særlig knyttet til deltakelse i arbeid, utdanning, nærmiljø og frivillighet – integreringsbarometeret skal kartlegge faktisk selvforsørgingsevne etter avsluttet introduksjonsprogram, slik at kommunen kan sette i verk målrettet tiltak for å hjelpe innvandrere til å bli selvforsynt og leve meningsfulle liv.*

· *Kommunens integreringskapasitet skal tas med i Tema.*

Ungdomsrådet uttalte 09.10.2025 til saken et behov for å gi innvandrere som ikke kan norsk forståelse av hvordan karakterer fungerer og bedre dialog om muligheter etter ungdomsskolen.

Flerkulturelt råd uttalte 6.10.2025 til saken ønske om å involvere fagpersoner med kompetanse på flerspråklighet. For å gi god tilrettelegging i barnehage og ved skolestart, samt foreldreveiledning, bør barnets samtlige språkkompetanse vurderes og språkkontroll bør gjennomføres ved 5-6- års alder. Flerkulturelt råd presiserte at barn har forskjellig språkutvikling og forskjellig botid, noe som må tas hensyn til ved språkkontrollen.

Prinsippene for arbeidet skal være støtte fremfor straff, helhetlig språkforståelse, lek- og dialogbasert stimulering, og anerkjennelse av morsmål som en ressurs.

Ansvar for å bli integrert ligger hos den enkelte som innvandrer. Samtidig det viktig at samfunnet stiller opp med nødvendige virkemidler og tiltak sånn at den enkelte kan klare å bli integrert.

Redegjørelse for saken:

Hensikten med integreringsplanen er å styrke integreringen blant innbyggere med innvandrerbakgrunn i Moss. Planen har tre satsingsområder som er grunnleggende viktige:

1. Språk og kulturforståelse – styrke norskkunnskaper, kunnskap om samfunnet, foreldrerollen og deltakelse i hverdagslivet

2. Utdanning og arbeid – bidra til at flere fullfører utdanning, får arbeid, utvikler kompetanse og blir økonomisk selvstendige.
3. Deltakelse i lokalsamfunnet – legge til rette for økt deltakelse i frivillighet, kultur, idrett og på andre møteplasser.

Satsingsområdene bygger på vedtakene og kommunens mål om å styrke integreringen gjennom tydelige forventninger til deltakelse og egeninnsats, kombinert med målrettede virkemidler og støtte. Integrering forutsetter at den enkelte innbygger får mulighet til å lære norsk, forstå samfunnets normer og verdier og delta aktivt i fellesskapet. Samtidig har kommunen et ansvar for å legge til rette for at innbyggere med innvandrerbakgrunn får tilgang til nødvendige tjenester, kvalifiseringstilbud og inkluderende arenaer.

Språk og kulturforståelse er derfor et prioritert område fordi gode norskkunnskaper og kjennskap til samfunnets verdier, rettigheter og plikter er avgjørende for deltakelse i utdanning, arbeidsliv og lokalsamfunn. Tidlig innsats overfor barn og familier, herunder oppfølging av språkutvikling, foreldrestøtte og arbeid mot negativ sosial kontroll, bidrar til å sikre at alle barn får like muligheter til læring, utvikling og deltakelse.

Utdanning og arbeid er sentrale satsingsområder fordi arbeidsdeltakelse er den viktigste veien til selvforsørgelse, integrering og aktiv samfunnsdeltakelse. Fullført utdanning og relevant kompetanse øker muligheten for varig tilknytning til arbeidslivet og reduserer risikoen for utenforskap. Kommunen skal derfor legge til rette for kvalifisering, utdanning og overgang til arbeid, samtidig som det stilles tydelige forventninger om at arbeidsføre innvandrere skal arbeide mot økonomisk selvstendighet gjennom egen inntekt.

Deltakelse i lokalsamfunnet er et eget satsingsområde fordi integrering skjer i hverdagen, gjennom møteplasser, frivillighet, kultur og idrett. Aktiv deltakelse gir muligheter for språkpraktisering, vennskap, tillit og forståelse på tvers av bakgrunn. Slike arenaer styrker opplevelsen av tilhørighet og fellesskap, samtidig som de bidrar til å bygge bro mellom ulike grupper i befolkningen. Bruk av kultur- og idrettsarenaer som integreringsverktøy er derfor viktig for å fremme inkludering og samfunnsdeltakelse.

Samlet skal satsingsområdene bidra til at flere innbyggere med innvandrerbakgrunn blir en aktiv del av Moss-samfunnet, tar del i fellesskapet og kan leve selvstendige og meningsfulle liv. Arbeidet skal være forankret i demokratiske verdier, ytringsfrihet, religionsfrihet, likestilling og respekt for rettsstaten, og følges opp gjennom kunnskapsbaserte tiltak og et integreringsbarometer som synliggjør utvikling, resultater og områder med behov for ytterligere innsats.

Bakgrunnen for satsingsområdene er av språk og kulturforståelse er grunnlaget for å lykkes i utdanning, arbeid og samfunnsliv. Utdanning og arbeid gir selvstendighet, økonomisk trygghet og sosiale arenaer. Deltakelse i lokalsamfunnet bidrar til språkpraktisering, nettverksbygging, tilhørighet og tillit. Satsingsområdene følges opp med strategier og tiltak.

Eier av planarbeidet er direktør for kommunalområdet Kultur, oppvekst og aktivitet. Arbeidsgruppa har bestått av rådgiver i kommunalområdet kultur, oppvekst og aktivitet, rektor ved voksenopplæringen, leder for flyktningsjenesten, frivillighetskoordinator, rådgiver i kommuneområdet Helse og mestring, rådgiver for folkehelse og livskvalitet. Rådgiver fra plan og samfunnsutvikling har ledet planprosessen. Referansegruppe for planarbeidet har vært flerkulturelt råd.

Intern og ekstern medvirkning:

De interne bidragene til kunnskapsgrunnlag og plan har bestått av fokusgruppeintervjuer og samtaler med medarbeidere fra helsetjeneste, barnehage, skole og NAV. I tillegg har vi innhentet råd, innspill og kvalitetssikring fra flere rådgivere innen kultur og idrett, innovasjon, folkehelse, samt ledere i KOA.

Den eksterne medvirkningen har bestått av samtaler med politiet, idrettsrådet, frivilligsentral, ungdom, og en gruppe knyttet til «Jobbsjansen». Vi har gjennomført to innspillsmøter med

foreninger/innbyggere, med særlig vekt på innvanderrepresentasjon. To grupper med deltakere ved voksenopplæringen har gjennomført to til tre timers workshops, og levert sine refleksjoner og innspill.

Medvirkningsinnspillene har gitt viktige bidrag både i kunnskapsgrunnlaget og innholdet i planforslaget og peker på tre hovedbehov:

1. Styrke språk- og samfunnsforståelsen slik at flere kan mestre hverdagsliv, foreldrerolle og deltakelse i samfunnet. Innspillene uttrykker behov for å lære norsk og forstå norske normer, regler og forventninger. Flere peker på at det kan være vanskelig å forstå uskrevne regler i hverdagslivet, skole, fritidsaktiviteter og møte med offentlige tjenester.
2. Skape flere veier inn i utdanning og arbeid gjennom praksis, arbeidserfaring og bedre overganger mellom utdanning og arbeidsliv. Innspillene peker på at det kan være vanskelig å få praksisplass, lærlingplass, sommerjobb og relevant arbeidserfaring. Uten nettverk og referanser er det utfordrende å komme inn på arbeidsmarkedet. Også høyt utdannede opplever utfordringer med å få relevant arbeid. Språkkrav oppleves til tider som høye i forhold til oppgavene. Det er behov for støtte i overgangene mellom skole, utdanning og arbeid.
3. Lavere terskel for å delta på arenaene for frivillighet, kultur, idrett og andre møteplasser som skaper fellesskap og nettverk. Innspillene peker på at lite nettverk, språkbarrierer og kulturforståelse kan hemme deltakelse. Det uttrykkes bekymring for utenforskap og kriminalitet blant ungdom. Det er behov for å senke terskelen for deltakelse i frivillighet og aktiviteter, og sterkere sosiale nettverk, og meningsfulle aktiviteter for ungdom.

Vurderinger:

De vedtatte føringene og prinsippene for planen er ivaretatt i kunnskapsgrunnlaget og i planforslaget på følgende måte:

Utvidet språkkontroll ved fireårskontrollen er ivaretatt gjennom bruk av kartleggingsverktøyet TRAS for språkutvikling hos barn 2–5 år som brukes for å kunne sette inn tiltak tidlig. Viser også til avsnitt om rett til språkopplæring i kunnskapsgrunnlaget.

Intensivering av kampen mot negativ sosial kontroll: Sosial kontroll er beskrevet i kunnskapsgrunnlaget og innarbeidet i målsetning og tiltak i planforslaget.

Obligatorisk oppmøte på helsestasjon: Barns rett til helsekontroll, kommunens plikter og foreldrenes plikt til å medvirke er beskrevet i kunnskapsgrunnlaget. Sanksjonsmulighetene er begrenset, men kunnskapsgrunnlaget og planen har vekt på dialog og oppfølging av uteblivelser, tydelige forventninger og bekymringsmeldinger dersom barnets rettigheter ikke ivaretas.

Meldeplikt overfor barn som mistenkes etterlatt i utlandet mot sin vilje. Moss kommune vurderer allerede systematisk mulig risiko for at barn blir sendt ut av landet ufrivillig. Rutiner for bekymringsmeldinger og samarbeid mellom skole, barnevern, politi og helsestasjon er beskrevet i kunnskapsgrunnlaget.

Bruke idrett og kultur som integreringsarena er beskrevet, vektlagt og innarbeidet i planforslaget.

Prinsipp for integrering: Ansvar for å bli integrert ligger hos den enkelte innvanderer. Samtidig er det viktig at samfunnet stiller opp med nødvendige virkemiddel og tiltak slik at den enkelte kan klare å bli integrert. Planen vektlegger tydelige forventninger til den enkeltes ansvar for å delta, lære norsk, forstå samfunnsnormer og følge lover, ta utdanning og arbeid og forsørge seg selv. Dette samsvarer i stor grad med medvirkningsinnspillene. Kommunens rolle i planen er å legge bedre til rette, gjennom støtte og rekruttering, skape arenaer og muligheter.

Arbeid og utdanning: Integreringsplanen skal legge til rette for at innvandrere som er arbeidsføre får mulighet til utdanning og deltakelse i arbeidslivet, og det skal stilles tydelige forventninger om selvforsyning og tilstrekkelige norskkunnskaper. Målet er at arbeidsføre innvandrere skal kunne leve av egen inntekt og delta aktivt i lokalsamfunnet. Dette er foreslått som et hovedsatsingsområde i planen.

Integreringsbarometer: Integreringsbarometeret skal belyse styrker og utfordringer med dagens integrering, særlig knyttet til deltakelse i arbeid, utdanning, nærmiljø og frivillighet – integreringsbarometeret skal kartlegge faktisk selvforsørgingsevne etter avsluttet introduksjonsprogram, slik at kommunen kan sette i verk målrettet tiltak for å hjelpe innvandrere til å bli selvforsørget og leve meningsfulle liv. Kommunens integreringskapasitet skal tas med i Tema.

Kunnskapsgrunnlaget til planen belyser dagens styrker og utfordringer, hva som fremmer og hemmer integrering, basert på foreliggende statistikk og spørreundersøkelser som folkehelseundersøkelsen i Østfold 2025. Kunnskapsgrunnlaget drøfter i siste avsnitt hvilke måleindikatorer som kan brukes i et integreringsbarometer i oppfølgingen av planen. Det vises til Proba Analyses rapport fra 2019 om måling av integrering gjennom fem dimensjoner:

1. *Integreringskapasitet*, som innebærer utdanning, kvalifisering og norskkunnskaper.
2. *Økonomisk integrering*, som deltakelse i arbeidslivet, selvforsørgelse og boligforhold, blant annet med indikatorer som sysselsetting, inntekt og bosituasjon.
3. *Politisk integrering*, som omfatter sider ved det norske demokratiske systemet, deltakelse, representasjon og tillit.
4. *Sosial integrering*, innebærer deltakelse i lokalsamfunn, sosiale bånd mellom majoritet og minoritet, samt antisosial adferd som kriminelle handlinger som strider mot samfunnets normer og regler.
5. *Opplevd integrering*, inneholder sider ved hvordan innvandrere selv opplever å bo og leve i Norge; tilknytning, opplevelse av likebehandling og holdninger til innvandrere.

Kommunedirektøren anbefaler å innarbeide et integreringsbarometer i kommunens plan- og styringssystem med ettårsintervall og fireårsintervall. Utvalgte indikatorer som oppdateres årlig kan tas inn i årsrapport knyttet til økonomiplan. Ved utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag til planstrategi hvert fjerde år vil det være mulig med oppdaterte data på flere indikatorer. Kommunens integreringskapasitet er ikke en enkel og objektiv indikator, men beskrivelser knyttet til dette gis årlig i forbindelse med sak om bosetting av flyktninger.

Innspill fra ungdomsrådet om forståelse av hvordan karakterer fungerer og bedre dialog om muligheter etter ungdomsskolen tas med videre og følges opp direkte.

Innspill fra flerkulturelt råd som handler om å involvere fagpersoner med kompetanse på flerspråklighet, hensyn til barnets samlede språkkompetanse og språkutvikling. Prinsippene for arbeidet skal være støtte fremfor straff, helhetlig språkforståelse, lek- og dialogbasert stimulering, og anerkjennelse av morsmål som en ressurs. Kommunedirektøren vurderer at dette innspillet ivaretas gjennom barnehagenes og skolens systematiske arbeid med språk og inkludering som også er beskrevet i planen, samt kartleggingsverktøyet som brukes for språkutvikling.

Kommunedirektøren vurderer at Moss kommune har medarbeidere med solid flerkulturell kompetanse innen flere tjenester. Denne kompetansen har potensial til å styrkes i hele organisasjonen og blant samarbeidspartnere gjennom kurs og kompetansedeling. Planforslaget legger vekt på å utnytte kompetansen ved å dele den med flere medarbeidere intern og eksternt.

Relevante bærekraftsmål:

- 3. God helse og livskvalitet: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder
- 4. God utdanning: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle
- 5. Likestilling mellom kjønnene: Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet
- 8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle. Anstendig arbeid betyr at arbeidsforholdet ivaretar grunnleggende menneskerettigheter, gir en lønn man kan leve av, og ivaretar helse, miljø og sikkerhet.
- 10. Mindre ulikhet: Ulikhet i inntekt, muligheter og levekår finnes både innenfor og mellom land, og utgjør en stor utfordring for bærekraftig utvikling. Bærekraftsmål 10 handler om å redusere disse forskjellene og sikre like muligheter for alle.
- 16. Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner: Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer
- 17. Samarbeid for å nå målene: Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling.

Kilde: [FNs bærekraftsmål](#)

Økonomiske konsekvenser for årsbudsjett og handlingsplan:

Planforslaget legger vekt på å ta i bruk ressursene og kompetansen vi har på nye måter og prioritere innsats innenfor kommunens økonomiske rammer. I tillegg vil kommunen legge vekt på å utvikle samarbeid med foreninger som satser på integrering.

Gjennomføring av enkelte tiltak i planen vil også avhenge av integreringstilskudd og andre tilskuddsordninger.

Tilgangen til noen av dataene i integreringsbarometeret vil kunne medføre kostnader, enten ved kjøp av registerdata eller ved å gjennomføre spørreundersøkelser.

Integreringsplanen innebærer å investere i innvandrerbefolkningens ressurser. En investering i ressursene er både sosialt og økonomisk bærekraftig. For kommunen og for lokalsamfunnet vil det gi gunstige konsekvenser for økonomien på lengre sikt.

Oppsummering/konklusjon:

Kommunedirektøren anbefaler å legge forslag til integreringsplan for Moss 2026 på høring med høringsfrist 1.oktober 2026.

Hege Rytter Jakobsen, direktør for kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet
Moss 10.08.2026

Hovedutvalg for kultur, oppvekst og aktivitet 25.08.2026:

Behandling:

Forslag fra Høgre, Frp, Ny kurs, Venstre og INP fremmet av Tom Ottar Røw, Fremskrittspartiet

Forslag til vedtak Integreringsplanen:

1. Forslag til integreringsplan for Moss legges på høring med høringsfrist 1.november 2026.
2. Før planen sendes ut på høring skal det innarbeides følgende:
 - A) i innledende tekst som viser det gode arbeidet som gjøres i en kommune som ble kåret til Norges beste kommune på integrering.
 - B) Tydeliggjøre Moss kommunes forventninger til innsats for å bli integrert på en god måte. Nylig vedtatt en nasjonal integreringserklæring skal innarbeides i planen.
 - C) Det gjennomføres utvidet språkkartlegging ved fireårskontrollen, med tilbud om forsterkede tiltak for å lære norsk, og varslingsrutiner hvis foreldrene ikke bidrar. (Tiltak under "slik gjør vi det")
 - D) Intensivering av kampen mot negativ sosial kontroll gjennom økt kompetanse og tiltak.
(Tiltak under "slik gjør vi det")
 - E) Kommunen skal intensivere informasjonsarbeidet om hvilket hjelpetiltak som eksisterer, rettigheter og plikter for elever i risikogrupper i tillegg til økt informasjon til lærere, foreldre og andre.
 - F) Sikre oppmøte på helsestasjon, med plikt til oppfølging ved uteblivelse
(tiltak under "slik gjør vi det")
 - G) Meldeplikt overfor barn som mistenkes etterlatt i utlandet mot sin vilje. (Tiltak under «slik gjør vi det»)
3. Det legges frem en sak for utvalget kultur, oppvekst og aktivitet som skal belyse følgende:
 - hvilke varslingsrutiner kommunen benytter og hvordan foreldre som ikke bidrar blir fulgt opp, og hvordan man hjelper barn med språkutviklingen.
 - hvordan kommunen følger opp plikten og hvilke tiltak kommunen skal iverksette dersom noen uteblir fra oppmøte på helsestasjonen.
 - hvor mange elever som ikke møtte til skolestart. Der det er mistanke om at barn er etterlatt i utlandet, skal kommunen beskrive hvordan dette følges opp, og hvilke varslingsrutiner kommunen har fulgt.
4. Utarbeide et integreringsbarometer som viser styrker og svakheter med dagens integrering. Integreringsbarometeret skal legges frem for politisk behandling for hovedutvalg og kommunestyre ved slutten av hvert år. Integreringsbarometeret skal inneholde følgende:
 - a. Faktisk selvforsørgerevne blant innvanderbefolkningen etter endt introduksjonsprogram, og utvikling etter botid.
 - b. Språkferdigheter
 - c. Deltakelse i kultur og idrett
 - d. Bostedsmønster og hvor mange som eier egen bolig
 - e. Bruk av offentlige ytelser
 - f. Barn som lever i lavinntektsfamilier
 - g. Kriminalitet
 - i. Fullført videregående utdanning
5. Uttalelse fra Flerkulturelt råd følger saken på høring

Tilleggsforslag - Integrasjonserklæring fremmet av Svein Kenneth Stensrud, Industri- og Næringspartiet

INP vil at planen skal inneholde en beskrivelse av hvordan det etableres en nasjonal integreringserklæring fra 1. januar 2027 for alle som er deltakere i introduksjonsprogrammet. Alle flyktninger og deres familiemedlemmer skal skrive under på en Integrasjonserklæring. Dette skal skje i forbindelse med at integreringsavtalen for den enkelte utarbeides. Erklæringen skal angi deltakerens forpliktelser som deltaker i introduksjonsprogrammet, samt sentrale plikter og rettigheter som gjelder for personer som bor i Norge. Formålet med integreringserklæringen er å gi tydelig informasjon til flyktninger og deres familiemedlemmer om plikter, forventninger og rettigheter kort tid etter ankomst til Norge.

Forslag høring fremmet av Lars Thomas Olsen Paulshus, Høyre
Forslag til integreringsplan for Moss med fremlagte forslag og uttalelse fra Flerkulturelt råd sendes ut på høring med høringsfrist 1. november 2026.

Votering:

Forslaget fra hovedutvalgsleder ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for kultur, oppvekst og aktivitet- 053/26 Vedtak:

Forslag til integreringsplan for Moss med fremlagte forslag og uttalelse fra Flerkulturelt råd sendes ut på høring med høringsfrist 1. november 2026.

Ungdomsrådet 20.08.2026:

Behandling:

Votering:

Saken ble tatt til orientering.

Ungdomsrådet- 033/26 Vedtak:

Uttalelse fra ungdomsrådet:

Saken tas til orientering.

Flerkulturelt råd 17.08.2026:

Behandling:

Satsingsområde 1. Språk og kulturforståelse fremmet av Jurgina Maciulyte Henriksen, Høyre
Det er viktig med tidlig og systematisk innsats for barns språkutvikling. Kommunen må samtidig sikre at kartleggingen gir et riktig og helhetlig bilde av barnets behov.

TRAS kan brukes som ett av flere pedagogiske observasjonsverktøy, men bør ikke stå alene i vurderingen av flerspråklige barn. Dette støttes av vurderinger og faglige råd fra Kunnskapsdepartementets ekspertutvalg, Utdanningsdirektoratet og FHI. Vurderingen må også ta hensyn til barnets morsmål, samlede språkkompetanse, botid og erfaring med norsk. Målet skal være å oppdage behov tidlig, gi barnet riktig støtte og sikre et godt samarbeid med foreldrene.

Henvisningen til «rett til språkopplæring» bør også presiseres. Avsnittet i kunnskapsgrunnlaget gjelder elevers rettigheter etter opplæringsloven og gir ikke i seg selv et rettslig grunnlag for forsterkede norskopplæringstiltak ved fireårskontrollen. For barn i barnehagen gjelder rammeplanens krav om språkstimulering. Barn som har et særlig behov, kan etter en individuell vurdering også ha rett til spesialpedagogisk hjelp. Dette bør komme tydeligere fram i planen.

Det anbefales at disse presiseringene tas inn i integreringsplanen.

Uttalelse til satsingsområde 2: Utdanning og arbeid fremmet av Jurgina Maciulyte Henriksen, Høyre

Bevisst og ubevisst diskriminering bør komme tydeligere fram under «Slik gjør vi det».

Diskriminering kan begrense menneskers muligheter til utdanning, praksis og arbeid.

Kommunen bør derfor arbeide systematisk for å sikre like muligheter og et inkluderende arbeidsliv.

Forslag til nytt punkt under «Slik gjør vi det»:

«Kommunen forebygger og bekjemper bevisst og ubevisst diskriminering gjennom styrket flerkulturell kompetanse, objektive rekrutteringsprosesser, gode varslingsrutiner og samarbeid med utdanningsinstitusjoner, arbeidslivet og frivilligheten.»

Høringsfrist fremmet av Erlend Wiborg, Fremskrittspartiet
Flerkulturelt råd synes høringsfristen er for kort og ber om at høringsfristen utvides til minst 1. november slik at flest mulig interessenter får mulighet til å komme med sine innspill og synspunkter

Innspill fremmet av Barham Azadi, SV- Sosialistisk Venstreparti
Sosial integrering skapes i samspill mellom den enkelte, kommunen og lokalsamfunnet. Kommunen skal legge til rette for at alle innbyggere har reelle muligheter til å delta i arbeidsliv, utdanning, frivillighet, kultur, organisasjonsliv og lokaldemokrati, og arbeide aktivt mot diskriminering og andre barrierer for deltakelse. Samtidig er den enkeltes engasjement og deltakelse viktig for å bygge fellesskap, nettverk og tilhørighet.

Innbyggere som er nye i Moss skal få gode muligheter til å bli kjent med lokalsamfunnet, sine rettigheter og plikter og sentrale demokratiske verdier. Samtidig skal deres erfaringer, kompetanse og kulturelle bakgrunn anerkjennes som ressurser for lokalsamfunnet. Integrering skal bygge på gjensidig respekt, likestilling og muligheten til å delta og bidra uten å måtte gi avkall på egen identitet.

Forslag til Integreringsplanen: Ytterligere forsterke deltakelse i lokalsamfunnet. fremmet av Yosmar Gutierrez De Stensrud,
Innbyggere med innvandrerbakgrunn i Moss kan fremme sin sosiale integrering, som ved å delta aktivt i lokalsamfunnet gjennom frivillig arbeid og dugnader. Begge alternativene gir dem støttenettverk, kunnskap om kulturelle normer og verdier i sitt nye miljø, bidrar til å redusere diskriminering og marginalisering, og legger til rette for sameksistens og personlig autonomi. En annen fordel er at innbyggerne kan utvikle en følelse av tilhørighet i lokalsamfunnet sitt, bygge tillit til naboene sine, leve i harmoni og bidra til lokalsamfunnets velvære ved å samarbeide, til tross for eventuelle forskjeller som måtte eksistere. Det er også viktig at integreringsplanen for innbyggere med innvandrerbakgrunn tar hensyn til hver enkelt persons personlige styrker og ressurser. Gjennom eget initiativ kan innbyggere med innvandrerbakgrunn fremme sosial samholdighet, ved å bli med i frivilligrupper, engasjere seg i nabolagets behov og utfordringer, delta i dialogrom og samfunnskonsultasjoner slik at lokalsamfunnet kan integrere sine erfaringer og behov i utformingen av offentlig politikk og sosiale velferdstjenester, fremme kulturell utveksling, være åpen for å lære om lokale normer og bidra så mye som mulig for å berike miljøet der de bor uten å miste sin egen kulturelle identitet.

Votering:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble tatt til orientering.

Jurgina Maciulyte Henriksens forslag fikk 7 stemmer for og 1 stemme mot, og ble vedtatt.

Jurgina Maciulyte Henriksens forslag nummer 2 ble enstemmig vedtatt.

Erlend Wiborgs forslag ble enstemmig vedtatt.

Barham Azadis forslag ble enstemmig vedtatt.

Ved votering over Yosmar Gutierrez De Stensruds forslag var stemmetallet 4 mot 4.

I henhold til reglene benyttet lederen sin dobbeltstemme. Forslaget fikk dermed 5 stemmer for og 4 stemmer mot, og ble vedtatt.

Flerkulturelt råd- 023/26 Vedtak:
Uttalelse fra flerkulturelt råd:

- Saken tas til orientering.

Det er viktig med tidlig og systematisk innsats for barns språkutvikling. Kommunen må samtidig sikre at kartleggingen gir et riktig og helhetlig bilde av barnets behov.

TRAS kan brukes som ett av flere pedagogiske observasjonsverktøy, men bør ikke stå alene i vurderingen av flerspråklige barn. Dette støttes av vurderinger og faglige råd fra Kunnskapsdepartementets ekspertutvalg, Utdanningsdirektoratet og FHI. Vurderingen må også ta hensyn til barnets morsmål, samlede språkkompetanse, botid og erfaring med norsk. Målet skal være å oppdage behov tidlig, gi barnet riktig støtte og sikre et godt samarbeid med foreldrene.

Henvisningen til «rett til språkopplæring» bør også presiseres. Avsnittet i kunnskapsgrunnlaget gjelder elevers rettigheter etter opplæringsloven og gir ikke i seg selv et rettslig grunnlag for forsterkede norskopplæringstiltak ved fireårskontrollen. For barn i barnehagen gjelder rammeplanens krav om språkstimulering. Barn som har et særlig behov, kan etter en individuell vurdering også ha rett til spesialpedagogisk hjelp. Dette bør komme tydeligere fram i planen.

Det anbefales at disse presiseringene tas inn i integreringsplanen.

Bevisst og ubevisst diskriminering bør komme tydeligere fram under «Slik gjør vi det». Diskriminering kan begrense menneskers muligheter til utdanning, praksis og arbeid. Kommunen bør derfor arbeide systematisk for å sikre like muligheter og et inkluderende arbeidsliv.

Forslag til nytt punkt under «Slik gjør vi det»:

«Kommunen forebygger og bekjemper bevisst og ubevisst diskriminering gjennom styrket flerkulturell kompetanse, objektive rekrutteringsprosesser, gode varslingsrutiner og samarbeid med utdanningsinstitusjoner, arbeidslivet og frivilligheten.»

- Flerkulturelt råd synes høringsfristen er for kort og ber om at høringsfristen utvides til minst 1. november slik at flest mulig interessenter får mulighet til å komme med sine innspill og synspunkter.
- Sosial integrering skapes i samspill mellom den enkelte, kommunen og lokalsamfunnet. Kommunen skal legge til rette for at alle innbyggere har reelle muligheter til å delta i arbeidsliv, utdanning, frivillighet, kultur, organisasjonsliv og lokaldemokrati, og arbeide aktivt mot diskriminering og andre barrierer for deltakelse. Samtidig er den enkeltes engasjement og deltakelse viktig for å bygge fellesskap, nettverk og tilhørighet. Innbyggere som er nye i Moss skal få gode muligheter til å bli kjent med lokalsamfunnet, sine rettigheter og plikter og sentrale demokratiske verdier. Samtidig skal deres erfaringer, kompetanse og kulturelle bakgrunn anerkjennes som ressurser for lokalsamfunnet. Integrering skal bygge på gjensidig respekt, likestilling og muligheten til å delta og bidra uten å måtte gi avkall på egen identitet.

Innbyggere med innvandrerbakgrunn i Moss kan fremme sin sosiale integrering, som ved å delta aktivt i lokalsamfunnet gjennom frivillig arbeid og dugnader. Begge alternativene gir dem støttenettverk, kunnskap om kulturelle normer og verdier i sitt nye miljø, bidrar til å redusere diskriminering og marginalisering, og legger til rette for sameksistens og personlig autonomi. En annen fordel er at innbyggerne kan utvikle en følelse av tilhørighet i

lokalsamfunnet sitt, bygge tillit til naboene sine, leve i harmoni og bidra til lokalsamfunnets velvære ved å samarbeide, til tross for eventuelle forskjeller som måtte eksistere.

Det er også viktig at integreringsplanen for innbyggere med innvandrerbakgrunn tar hensyn til hver enkelt persons personlige styrker og ressurser. Gjennom eget initiativ kan innbyggere med innvandrerbakgrunn fremme sosial samhørighet, ved å bli med i frivilliggrupper, engasjere seg i nabolagets behov og utfordringer, delta i dialogrom og samfunnskonsultasjoner slik at lokalsamfunnet kan integrere sine erfaringer og behov i utformingen av offentlig politikk og sosiale velferdstjenester, fremme kulturell utveksling, være åpen for å lære om lokale normer og bidra så mye som mulig for å berike miljøet der de bor uten å miste sin egen kulturelle identitet.